Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

5. november 2014*

Eelotsusetaotlus — Põllumajandus — Ühine põllumajanduspoliitika — Mahepõllumajanduslik tootmine ja mahepõllumajanduslike toodete märgistamine — Määrus (EÜ) nr 889/2008 — Artikli 27 lõike 1 punkt f — Teatavate toodete ja ainete kasutamine toidu töötlemisel — Keeld kasutada mineraalaineid, vitamiine, aminohappeid ja mikrotoitaineid, mille kasutamist õigusaktid ette ei näe — Raud(II)glükonaadi ja vitamiinide lisamine mahepõllumajanduslikult toodetud joogile — Mineraalainete, vitamiinide, aminohapete ja mikrotoitainete kasutamine — Kogused, mis on vajalikud turustamiseks toidulisandina, toitumis- või tervisealase väitega või eritoiduna

Kohtuasjas C-137/13,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Bayerisches Verwaltungsgericht Müncheni (Saksamaa) 27. veebruari 2013. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 18. märtsil 2013, menetluses

Herbaria Kräuterparadies GmbH

versus

Freistaat Bayern,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president T. von Danwitz, kohtunikud A. Rosas, E. Juhász (ettekandja), D. Šváby ja C. Vajda,

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: ametnik K. Malacek,

arvestades kirjalikus menetluses ja 12. veebruari 2014. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Herbaria Kräuterparadies GmbH, esindaja: *Rechtsanwalt* H. Schmidt,

— Freistaat Bayern, esindajad: C. Höfner ja K. Mitsching,

— Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek ja S. Šindelková,

— Hispaania valitsus, esindaja: M. J. García-Valdecasas Dorrego,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

— Prantsusmaa valitsus, esindajad: C. Candat ja D. Colas,

— Euroopa Komisjon, esindajad: H. Kranenborg, G. von Rintelen ja S. Grünheid,

olles 8. mai 2014. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada komisjoni 5. septembri 2008. aasta määruse (EÜ) nr 889/2008, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 834/2007 (mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses mahepõllumajandusliku tootmise, märgistamise ja kontrolliga (ELT L 250, lk 1), artikli 27 lõike 1 punkti f.

2 Taotlus on esitatud Herbaria Kräuterparadies GmbH (edaspidi „Herbaria”) ja Freistaat Bayerni vahelises vaidluses seoses võimalusega kasutada viidet mahepõllumajanduslikule tootmismeetodile sellise taimeekstrakte sisaldava puuviljamahlasegu märgistamisel, reklaamimisel ja turustamisel, mis sisaldab lisaks mahepõllumajanduslikele toodetele vitamiine ja raud(II)glükonaati, mis ei pärine mahepõllumajandusest.

Õiguslik raamistik

3 Nõukogu 28. juuni 2007. aasta määruse (EÜ) nr 834/2007 mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise ja määruse (EMÜ) nr 2092/91 kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 189, lk 1) põhjendustes 3, 5, 22 ja 25 on sätestatud:

„(3) Ühenduse mahepõllumajanduslikku tootmist reguleeriva õigusliku raamistiku eesmärk peaks olema tagada aus konkurents ja mahepõllumajanduslike toodete siseturu nõuetekohane toimimine ning säilitada ja õigustada tarbijausaldust mahepõllumajanduslikena märgistatud toodete suhtes. [...]

[...]

(5) Seega on asjakohane veelgi selgesõnalisemalt määratleda mahepõllumajandusliku tootmise eesmärgid, põhimõtted ja eeskirjad, et suureneks nii läbipaistvus, tarbijausaldus kui ka ühtlustatud arusaam mahepõllumajandusliku tootmise kontseptsioonist.

[...]

(22) On oluline säilitada tarbija usaldus mahepõllumajanduslike toodete vastu. Seepärast peaksid erandid mahepõllumajandusliku tootmise suhtes kohaldatavatest nõuetest rangelt piirduma vaid juhtudega, mil erandlike eeskirjade kohaldamist peetakse õigustatuks.

[...]

(25) Peetakse [...] kohaseks piirata ELi logo kasutamist toodetega, mis sisaldavad ainult või peaaegu ainult mahepõllumajanduslikke koostisosi, et mitte eksitada tarbijaid kogu toote mahepõllumajandusliku laadi suhtes. Seetõttu ei tohiks lubada logo kasutamist üleminekujärgus toodete märgistuses või selliste töödeldud toiduainete puhul, mille põllumajanduslikku päritolu koostisosades jääb mahepõllumajanduslike koostisosade osakaal alla 95%.”

4 Määruse artiklis 3 on välja toodud mahepõllumajandusliku tootmise üldeesmärgid, mis on muu hulgas „laia valiku erinevate toiduainete ja muude põllumajandustoodete tootmine, mis vastab tarbija nõudlusele kaupade järele, mis on valmistatud selliseid protsesse kasutades, mis ei kahjusta keskkonda ega inimeste, taimede ning loomade tervist ja heaolu”.

5 Määruse artikkel 6 „Mahepõllumajandusliku toidu töötlemise suhtes kohaldatavad konkreetsed põhimõtted” on sõnastatud järgmiselt:

„Lisaks artiklis 4 sätestatud üldpõhimõtetele lähtutakse töödeldud mahepõllumajandusliku toidu tootmisel järgmistest konkreetsetest põhimõtetest:

a) mahepõllumajandusliku toidu tootmine mahepõllumajanduslikest koostisosadest, välja arvatud juhul, kui koostisosad ei ole mahepõllumajanduslikul kujul turul saadaval;

b) toidus kasutatavate lisaainete ning peamiselt tehnoloogilisi ja aistingulisi ülesandeid täitvate mittemahepõllumajanduslike koostisosade, samuti mikroelementide ja abiainete kasutamise piiramine selliselt, et neid kasutataks minimaalsel määral ning ainult vältimatu ja tehnoloogiaga seotud vajaduse korral või teatavatel toitumisalastel eesmärkidel;

c) selliste ainete ja töötlemismeetodite välistamine, mis võiksid olla eksitavad toote tegeliku laadi osas;

d) toidu hoolikas töötlemine, kasutades selleks eelistatavalt bioloogilisi, mehaanilisi ja füüsilisi meetodeid.”

6 Määruse artikli 19 „Töödeldud toidu tootmise üldeeskirjad” lõikes 2 on sätestatud:

„Mahepõllumajandusliku töödeldud toidu koostise suhtes kohaldatakse järgmisi tingimusi:

a) toote valmistamiseks kasutatakse peamiselt põllumajanduslikku päritolu koostisosi; [...]

b) lisandeid, abiaineid, lõhna- ja maitseaineid, mikroorganisme ja ensüüme sisaldavaid valmistisi, mineraale, mikroelemente, vitamiine ning aminohappeid ja teisi mikrotoitaineid kasutatakse toiduainetes konkreetsel toitumisalasel eesmärgil ainult juhul, kui nende kasutamine mahepõllumajanduslikus tootmises on artikli 21 kohaselt lubatud;

[...]”

7 Määruse nr 834/2007 artiklis 21 „Teatavate toodete ja ainete töötlemisel kasutamise kriteeriumid” on sätestatud:

„1. Artikli 19 lõike 2 punktides b ja c osutatud toodete ja ainete mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamise loa andmisel ja nende lisamisel toodete ja ainete piiratud loetelusse lähtutakse II jaotises sätestatud eesmärkidest ja põhimõtetest ning järgmistest kriteeriumidest, mida hinnatakse tervikuna:

i) käesoleva peatüki kohaselt kasutada lubatud alternatiivid puuduvad;

ii) nimetatud toodete kasutamiseta ei oleks võimalik toitu toota või säilitada või täita ühenduse õigusaktide alusel kehtestatud toitumisnõudeid.

Lisaks esinevad artikli 19 lõike 2 punktis b osutatud tooted ja ained looduslikult ning neid võib ainult mehhaaniliselt, füüsiliselt, bioloogiliselt, ensümaatiliselt või mikrobioloogiliselt töödelda, kui kõnealused tooted ja ained ei ole looduslikul kujul turul kättesaadavad piisavas koguses või piisava kvaliteediga.

2. Komisjon otsustab käesoleva artikli lõikes 1 osutatud toodete ja ainete kasutamise lubamise ning nende lisamise piiratud loetelusse artikli 37 lõikes 2 osutatud korras ning kehtestab nende konkreetsed kasutustingimused ja -piirangud ning vajaduse korral kasutusest kõrvaldamise.

[...]”

8 Määruse artikkel 23 „Mahepõllumajandusliku tootmisega seotud mõistete kasutamine” näeb ette:

„1. Käesolevas määruses peetakse toodet mahepõllumajanduslikule tootmismeetodile viitava märgistusega tooteks juhul, kui märgistamisel, reklaamimisel või äridokumentides kasutatakse kõnealuse toote, selle koostisosade või söödamaterjalide kirjeldamiseks mõisteid, millega antakse ostjale teada, et kõnealune toode, selle koostisosad või söödamaterjal on valmistatud vastavalt käesolevas määruses sätestatud eeskirjadele. Kogu ühenduses ja igas ühenduse keeles võib käesolevas määruses sätestatud või määrusest tulenevatele nõuetele vastava toote märgistamisel ning reklaamimisel kasutada eelkõige lisas loetletud mõisteid ning nende tuletisi või deminutiive nagu „mahe-” ja „öko-” kas eraldi või kombineerituna.

[...]

2. Lõikes 1 osutatud mõisteid ei kasutata kusagil ühenduses ega üheski ühenduse keeles selliste toodete märgistamiseks, reklaamimiseks ja neid puudutavates äridokumentides, mis ei vasta käesoleva määruse nõuetele, välja arvatud juhul, kui neid ei kasutata toidus või söödas sisalduvate põllumajandustoodete kohta või kui neil puudub ilmne seos mahepõllumajandusliku tootmisega.

[...]

4. Töödeldud toiduainete puhul võib lõikes 1 nimetatud mõisteid kasutada:

a) müüginimetuses, kui:

i) töödeldud toiduaine vastab artikli 19 nõuetele;

[...]”

9 Määruse nr 889/2008 põhjenduses 21 on märgitud:

„Määruse (EMÜ) nr 2092/91 kohaselt oli mahepõllumajandusliku toidu töötlemisel täpselt määratletud tingimustel lubatud kasutada teatavaid põllumajandusest mittepärinevaid koostisosi, teatavaid toidutöötlemise abiaineid ja teatavaid põllumajandusest pärinevaid mittemahepõllumajanduslikke koostisosi. Mahepõllumajanduse jätkuvuse tagamiseks tuleks vastavalt määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 21 lõikele 2 lubada kõnealuste toodete ja ainete jätkuvat kasutamist. [...]”

10 Määruse nr 889/2008 artikkel 27 „Teatavate toodete ja ainete kasutamine toidu töötlemisel” näeb ette:

„1. Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 19 lõike 2 punkti b kohaldamisel võib mahepõllumajandusliku toidu töötlemiseks [...] kasutada ainult järgmisi aineid:

[...]

f) mineraale (sh mikroelemente), vitamiine, aminohappeid ja muid mikrotoitaineid ainult ulatuses, mis vastab nende ainete õigusaktides sätestatud kasutusele toiduainetes.”

11 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. juuni 2002. aasta direktiivis 2002/46/EÜ toidulisandeid käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 183, lk 51; ELT eriväljaanne 13/029, lk 490), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta määrusega (EÜ) nr 1137/2008 (ELT L 311, lk 1), (edaspidi „direktiiv 2002/46"), on määratletud mõiste „toidulisandid" ja kehtestatud tingimused, mis tuleb täita selleks, et toiduaine saaks liigitada selliseks lisandiks.

12 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 2006. aasta määruses (EÜ) nr 1924/2006 toidu kohta esitatavate toitumis- ja tervisealaste väidete kohta (ELT L 404, lk 9, parandatud redaktsioon ELT 2007, L 12, lk 3) on määratletud mõiste „väide" ja kehtestatud selle kasutamise tingimused.

13 Komisjoni 16. mai 2012. aasta määruse (EL) nr 432/2012, millega kehtestatakse nimekiri tervisealastest väidetest, mida on lubatud esitada toidu kohta, välja arvatud haigestumise riski vähendamisele ning laste arengule ja tervisele viitavad väited (ELT L 136, lk 1), lisas on määruse nr 1924/2006 artikli 13 lõikes 3 osutatud nimekiri tervisealastest väidetest, mida on lubatud toidu kohta esitada. Nimetatud lisa kohaselt on raua kohta lubatud järgmise tervisealase väite esitamine:

„Raud aitab kaasa vere punaliblede ja hemoglobiini normaalsele moodustumisele. Väidet võib kasutada üksnes toidu kohta, mis on vähemalt raua allikas vastavalt [...] osutatud väitele [...]"

14 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. mai 2009. aasta direktiivi 2009/39/EÜ eritoiduks ette nähtud toiduainete kohta (ELT L 124, lk 21), artikli 1 lõikes 2 on määratletud eritoiduks ette nähtud toiduained ja kehtestatud sellise otstarbega seotud nõuded.

15 Komisjoni 13. oktoobri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 953/2009 eriotstarbeliste toitainete kohta, mida võib lisada eritoidule (ELT L 269, lk 9), lisas on kehtestatud vastavalt direktiivi 2009/39 artikli 4 lõikele 3 loetelu eriotstarbelistest toitainetest, sealhulgas vitamiinid ja mineraalsoolad, mida võib lisada eritoitu. Määruse põhjendused 4 ja 5 on sõnastatud järgmiselt:

„(4) Ainete valik peaks põhinema eelkõige nende ohutusel ja seejärel nende omastatavusel inimorganismis ning organoleptilistel ja tehnoloogilistel omadustel. Aine olemasolu selliste ainete loetelus, mida võib kasutada eritoidu valmistamisel, ei tähenda seda, et selle aine lisamine kõnealusele eritoidule oleks vajalik või soovitatav, kui just teatud toidukategooriate kohta ei ole sätestatud teisiti.

(5) Kui toitaine lisamist peetakse vajalikuks, on see ette nähtud asjaomaste eridirektiivide erieeskirjadega ning vajaduse korral asjakohaste koguseliste piirangutega."

16 Komisjoni 8. detsembri 2008. aasta määruse (EÜ) nr 1235/2008, millega sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 834/2007 üksikasjalikud rakenduseeskirjad mahepõllumajanduslike toodete kolmandatest riikidest importimise korra kohta (ELT L 334, lk 25), III jaotise „Samaväärsete tagatistega toodete import" 1. peatüki „Tunnustatud kolmandate riikide loetelu" artiklis 7 on seoses kolmandate riikide loetelu koostamise ja sisuga sätestatud, et selline loetelu asub sama määruse III lisas. Sama jaotise 2. peatüki „Samaväärsuse kontrollijatena tunnustatud kontrollorganite ja kontrolliasutuste loetelu" artiklis 10 on sätestatud, et samaväärsuse kontrollijatena tunnustatud kontrollorganite ja kontrolliasutuste loetelu asub sama määruse IV lisas.

17 Komisjoni 14. veebruari 2012. aasta rakendusmääruse (EL) nr 126/2012, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 889/2008 seoses tõendavate dokumentidega ning määrust (EÜ) nr 1235/2008 seoses mahepõllumajanduslike toodete Ameerika Ühendriikidest importimise korraga (ELT L 41, lk 5), II lisaga muudetakse määruse nr 1235/2008 III ja IV lisa. III ja IV lisa käesolevas asjas kohaldamisele kuuluv redaktsioon tuleneb komisjoni 20. juuni 2012. aasta rakendusmäärusest (EL) nr 508/2012, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1235/2008 (ELT L 162, lk 1).

18 Rakendusmääruse nr 126/2012 põhjenduses 4 on sätestatud, et „peaks [...] lisama Ameerika Ühendriigid määruse (EÜ) nr 1235/2008 III lisas sätestatud loetellu".

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

19 Herbaria toodab taimeekstrakte sisaldavat puuviljamahlasegu „Herbaria Blutquick – Eisen + Vitamine” (Herbaria Blutquick – raud + vitamiinid, edaspidi „Blutquick”), mis sisaldab lisaks mahepõllumajanduslikele taimsetele saadustele vitamiine ja raud(II)glükonaati. Viimati nimetatud lisandid ei pärine mahepõllumajanduslikest toodetest.

20 Blutquicki reklaamitakse ja turustatakse rauda ja vitamiine sisaldava toidulisandina ning selle etiketil on nii määruse nr 834/2007 artikliga 23 kaitstud viide mahepõllumajanduslikule tootmisele kui ka väide, et „raud aitab kaasa vere punaliblede ja hemoglobiini normaalsele moodustumisele”. Blutquicki soovituslik päevane kogus katab 20% raua soovituslikust päevasest vajadusest ja eriti soovitatakse toodet kasutada raseduse ja rinnaga toitmise ajal lapse loomuliku vaimse arengu soodustamiseks. Peale selle aitab Blutquick kaasa vere punaliblede ja hemoglobiini normaalsele moodustumisele ning aitab vähendada kurnatust.

21 Pädevad Baieri ametiasutused tegid Herbariale 18. detsembri 2011. aasta otsusega ettekirjutuse eemaldada Blutquicki etikettidelt, reklaamist ja selle turustamisel viide mahepõllumajanduslikule tootmisele, kuna sellega rikutakse määruse nr 834/2007 artikli 23 lõike 4 esimese lõigu punkti a alapunkti i koostoimes sama määruse artikli 19 lõike 2 punktiga b ja määruse nr 889/2008 artikli 27 lõike 1 punktiga f. Otsuse põhjenduses on leitud, et kuigi mineraalaineid ja vitamiine võib lisada üksnes ulatuses, mis vastab nende ainete õigusaktides sätestatud kasutusele asjakohastes toiduainetes, puudub Blutquicki puhul selline õigusaktides sätestatud nõue. Asjaolu, et määruse nr 1924/2006 kohaselt peavad „toitumis- ja tervisealased väited” vastama täpsetele nõuetele, ei tähenda, et vitamiinide ja mineraalainete kasutamine oleks toiduainete tootmisel õigusaktidega ette nähtud. Blutquicki ei tohiks seega märgistada, reklaamida ja turustada määruse nr 834/2007 artikli 23 kohase viitega mahepõllumajanduslikule tootmisele, sest määrus nr 1924/2006 ei nõua toiduainetele vitamiinide ja raud(II)glükonaadi lisamist.

22 Herbaria esitas eelotsusetaotluse esitanud kohtule kõnealuse otsuse peale kaebuse, väites eelkõige, et määruse nr 889/2008 artikli 27 lõike 1 punkti f eesmärk on lubada mineraalainete ja vitamiinide lisamist, kui ja selles ulatuses, milles muud riigisisesed või liidu õigusnormid näevad ette teatava vitamiini- ja mineraalainesisalduse, milleta toiduaine ei täida oma eesmärki. Toidulisandeid või toitumis- ja tervisealaseid väiteid käsitlevad liidu õigusaktid – eelkõige määrus nr 1924/2006 – nõuavad mineraalainete ja vitamiinide lisamist toiduainetele, mis on märgistuse kohaselt toitumisalase eriotstarbega. Herbaria leidis, et toidulisandiga taotletaval eesmärgil tugineb seadusjärgne kohustus saavutada vastavad minimaalsed väärtused ja kui nimetatud väärtused on võimalik saavutada üksnes ainete lisamise teel, on lisamine õigusaktides sätestatud. Lisaks näeb määrus nr 432/2012 ette päevase tarbimise kogused, nõudes sel viisil mahetoiduainetele teatavate ainete lisamist. Herbaria rõhutas, et vitamiinide ja raud(II)glükonaadi lisamine Blutquickile on vajalik, et saavutada taotletavale toitumiseesmärgile vastav toiteväärtus, ja seda ei saa teha mahepõllumajanduslikest toodetest saadud koostisaineid kasutades. Igal juhul kasutatakse lisaaineid üksnes vajalikus koguses.

23 Baieri ametiasutuste sõnul ei ole vitamiinide ja raud(II)glükonaadi lisamise nõuet üheski õigusaktis sätestatud. Määrus nr 1924/2006 lubab neid aineid lisada, kuid ei nõua seda. Vastupidine tõlgendus oleks ka vastuolus määruse nr 834/2007 artikli 6 punktiga b, mille kohaselt tuleb lisaainete kasutamine mahepõllumajanduses viia miinimumini.

24 Neil kaalutlustel otsustas Bayerisches Verwaltungsgericht München menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas määruse (EÜ) nr 889/2008 artikli 27 lõike 1 punkti f tuleb tõlgendada nii, et selles nimetatud ainete kasutamine on õigusaktides ette nähtud ainult juhul, kui liidu õiguse säte või liidu õigusega kooskõlas olev siseriiklik õigusnorm näeb toiduaine puhul, millele nimetatud ained tuleb lisada, otseselt ette nimetatud ainete lisamise või vähemalt määrab kindlaks nimetatud ainete minimaalse koguse?

2. Kui esimesele küsimusele tuleb vastata eitavalt, kas siis määruse (EÜ) nr 889/2008 artikli 27 lõike 1 punkti f tuleb tõlgendada nii, et selles nimetatud ainete kasutamine on õigusaktides ette nähtud ka juhtudel, kui toiduaine turuleviimine toidulisandina või selle kohta tervisealaste väidete kasutamine, lisamata vähemalt ühte nimetatud ainetest, kujutaks endast tarbija eksitamist ja petmist, kuna toiduaine ei saa ühe nimetatud aine liiga väikese sisalduse tõttu täita tema eesmärki toidulisandina või asjaomase tervisealase väite kohast eesmärki?

3. Kui esimesele küsimusele tuleb vastata eitavalt, kas siis määruse (EÜ) nr 889/2008 artikli 27 lõike 1 punkti f tuleb tõlgendada nii, et selles nimetatud ainete kasutamine on õigusaktides ette nähtud ka juhtudel, kui teatavat tervisealast väidet on lubatud kasutada ainult selliste toiduainete puhul, mis sisaldavad vähemalt ühte nimetatud ainetest kindlas, niinimetatud märkimisväärses koguses?”

Suulise menetluse uuendamise taotlus

25 Euroopa Kohtu kantseleile 16. mail 2014 esitatud dokumendis taotles Herbaria uuele asjaolule viidates suulise menetluse uuendamist.

26 Sellega seoses väidab Herbaria, et imiku ja alla kolmeaastaste laste toidusegude turg on peaaegu eranditult mahetoodete turg ning kui Euroopa Kohus järgiks kohtujuristi ettepanekus esitatud määruse nr 889/2008 artikli 27 lõike 1 punkti f tõlgendust, siis kaoksid need tooted mahetoodetena turult, kuna eritoitu käsitlevad õigusnormid näevad ette teatavate ainete, eelkõige vitamiinide ja mineraalainete minimaalse sisalduse. Herbaria rõhutab, et sisuliselt ei ole ühtki imikutele ja väikelastele mõeldud toiduainet, milles need minimaalsed kogused oleksid loomulikult tagatud, ja nõuab selle fakti tuvastamiseks liikmesriikides uuringu korraldamist ja eksperdiarvamust.

27 Herbaria väidab ka, et Ameerika Ühendriikidest pärit mahetoodete turustamist puudutavad normid, mis on liidu õiguse osa, on vastupidi kohtujuristi ettepanekus leitule põhikohtuasjas asjakohased. Herbaria väidab, et riigisisese menetlusõiguse kohaselt on küsimuse hindamisel, kas hageja on kahju kannatanud või mitte, asjakohane kuupäev asja menetlevas kohtus toimunud viimase kohtuistungi kuupäev. Ta täpsustab, et eelotsusetaotluse esitanud kohtus toimus istung 20. juunil 2012, see tähendab pärast seda, kui jõustus määrus nr 126/2012, mis lubab Ameerika Ühendriikides mahetoodetena pakendatud tooteid liidus turule lasta olenemata nende mineraalainete ja sünteetiliste vitamiinide sisaldusest. Herbaria leiab, et kui tal ei võimaldata lasta liidu turule Blutquicki, on tegemist ebavõrdse kohtlemisega.

28 Sellega seoses olgu meenutatud, et Euroopa Liidu Kohtu põhikiri ja kodukord ei näe pooltele ette võimalust esitada seisukohti vastuseks kohtujuristi ettepanekule (vt kohtuotsused Stichting Natuur en Milieu jt, C-266/09, EU:C:2010:779, punkt 28, ja komisjon *vs.* Portugal, C-335/12, EU:C:2014:2084, punkt 45).

29 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 83 kohaselt võib Euroopa Kohus, olles kohtujuristi ära kuulanud, uuendada määrusega menetluse suulise osa, eelkõige kui ta leiab, et tal ei ole piisavalt teavet või kui pool on pärast suulise osa lõpetamist esitanud uue asjaolu, millel on otsustav tähtsus Euroopa Kohtu lahendile, või kui asja lahendamisel tuleks tugineda argumendile, mille üle pooled või Euroopa Kohtu põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikud ei ole vaielnud.

30 Käesolevas asjas leiab Euroopa Kohus, olles kohtujuristi ära kuulanud, et tal on olemas kogu otsuse tegemiseks vajalik teave ja et Herbaria taotlusest ei tulene uut asjaolu, millel on tehtavale lahendile otsustav tähtsus.

31 Neil asjaoludel tuleb jätta taotlus suulise menetluse uuendamiseks rahuldamata.

Eelotsuse küsimuste analüüs

32 Eelotsusetaotluse taotluse esitanud kohus soovib oma küsimustega, mida tuleb käsitleda koos, sisuliselt selgitust selle kohta, kas määruse nr 889/2008 artikli 27 lõike 1 punkti f tuleb tõlgendada nii, et selles sättes nimetatud aine kasutamine on õigusaktides ette nähtud ainult juhul, kui liidu õiguse säte või liidu õigusega kooskõlas olev riigisisene õigusnorm näeb otseselt ette nimetatud aine lisamise toiduainele, selleks et seda toiduainet saaks üldiselt turustada, või on sellise aine kasutamine õigusaktides ette nähtud ka juhtudel, kui toiduainet turustatakse toidulisandina koos toitumis- või tervisealase väitega või kui eritoiduks ette nähtud toiduainet, mis tähendab, et direktiivis 2002/46, määrustes nr 1924/2006 ja nr 432/2012 ning direktiivis 2009/39 ja määruses nr 953/2009 sätestatud ainete lisamist toiduainetele puudutavate normide järgimiseks peab see toiduaine sisaldama asjaomast ainet kindlas koguses.

33 Määruse nr 834/2007 artikli 23 lõikes 2 on keelatud mahepõllumajanduslikule tootmismeetodile viitava märgistuse kasutamine mis tahes toote puhul, mis ei vasta kõnealuse määruse nõuetele.

34 Mis puudutab sellist töödeldud toiduainet nagu Blutquick, siis on artikli lõikes 4 ette nähtud, et nimetatud viide on lubatud tingimusel, et see toiduaine vastab määruse artikli 19 nõuetele.

35 Määruse nr 834/2007 artikli 19 lõike 2 punkt b lubab muu hulgas mineraalaineid ja vitamiine kasutada juhul, kui nende kasutamiseks mahepõllumajanduslikus tootmises on eelnevalt sama määruse artikli 21 kohaselt luba antud.

36 Määruse nr 834/2007 artikkel 21 sätestab kriteeriumid selliste ainete kasutamise lubamiseks ja volitab komisjoni koostama nendest kriteeriumidest lähtudes piiratud loetelu, et lisada nimetatud ained loetellu. Vastavalt nendele kriteeriumidele, mis asuvad selle artikli lõike 1 esimese lõigu punktides i ja ii, peavad aine kasutamise lubamiseks puuduma selle määruse III jaotise 4. peatüki kohaselt kasutada lubatud alternatiivid ja nimetatud toodete kasutamiseta peab olema võimatu toitu toota või säilitada või täita liidu õigusaktide alusel kehtestatud toitumisnõudeid.

37 Selle sätte alusel kehtestas komisjon määruse nr 889/2008 artikli 27 lõikes 1 ja VIII lisas nende ainete piiratud loetelu, mida võib kasutada mahetoodetena turustatavate toiduainete töötlemisel. Määruse artikli 27 lõike 1 punktis f on täpsustatud, et mineraalid ja vitamiinid on lubatud ainult ulatuses, mis vastab nende ainete õigusaktides sätestatud kasutusele toiduainetes.

38 Sätte sõnastusest tuleneb üheselt, et mineraalaineid ja vitamiine võib kasutada mahepõllumajanduslike toiduainete töötlemisel üksnes siis, kui selleks, et neid toiduaineid oleks võimalik turustada, näevad õigusnormid ette nende mineraalainete ja vitamiinide kasutamise.

39 Seejuures ei ole tähtis see, kas nende ainete kasutamine on ette nähtud riigisisese või liidu õiguse sättega. Kui tegemist on riigisisese normiga, peab riigisisene kohus kontrollima, kas see norm näeb ette sellise nõude määruse nr 889/2008 artikli 27 lõike 1 punkti f tähenduses. Kui tekib kahtlus, kas see norm on kooskõlas liidu õigusega, võib või vajaduse korral peab riigisisene kohus pöörduma ELTL artikli 267 alusel Euroopa Kohtu poole.

40 Euroopa Kohtu käsutuses olevas toimikus ei ole materjale, millest nähtuks sellise riigisisese normi olemasolu, ning ka eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole sellele viidanud.

41 Määruse nr 834/2007 artikli 21 ja määruse nr 889/2008 artikli 27 lõike 1 punkti f teleoloogiline ja süstemaatiline tõlgendamine kinnitab arusaama, et selliseid aineid nagu mineraalained ja vitamiinid võib kasutada mahepõllumajanduslike toiduainete töötlemisel üksnes siis, kui liidu õiguse säte või liidu õigusega kooskõlas olev riigisisese õiguse norm näeb selleks, et neid toiduaineid oleks võimalik turustada, otseselt ette nende mineraalainete ja vitamiinide kasutamise.

42 Määruse nr 834/2007 põhjenduste 3, 5 ja 22 kohaselt on määruse eesmärk kaitsta tarbijausaldust mahepõllumajanduslikena märgistatud toodete suhtes ning määruse artikli 6 punktis c on sätestatud, et välistada tuleb sellised ained ja töötlemismeetodid, mis võiksid olla eksitavad toote tegeliku laadi osas.

43 Määruse nr 834/2007 artikli 21 kohaselt on komisjon volitatud andma ainete kasutamiseks luba ja lisama neid selles artiklis nimetatud piiratud loetelusse ainult rangetel tingimustel, kui neid aineid ei saa asendada määruse III jaotise 4. peatüki kohaselt kasutada lubatud alternatiividega ja kui nende kasutamine on vältimatu.

44 Nagu väidab Freistaat Bayern, kujutab määruse nr 889/2008 artikli 27 lõige 1 endast erandit määruse nr 834/2007 artikli 6 punktis b sätestatud põhimõttest vähendada mittemahepõllumajanduslike koostisosade kasutamist. Sellist inimeste toidu valdkonnas kohaldatavat erandit tuleb tõlgendada kitsalt.

45 Herbaria viitab eelotsusetaotluse esitanud kohtus ja käesolevas menetluses erinevatele liidu õigusaktidele, näitamaks, et nendega on kehtestatud õiguslikke kohustusi, mille tõttu ta oli sunnitud lisama Blutquicki rauda ja vitamiine. Seega on Herbaria seisukohal, et nende ainete lisamist tuleb samuti käsitada kui „õigusaktides sätestatud" määruse nr 889/2008 artikli 27 lõike 1 punkti f tähenduses, kuna tal ei lubataks müüa oma jooki toitumis- või tervisealaste väidetega toidulisandina või eritoiduks ette nähtud toiduainena, kui see jook ei sisaldaks teatavas koguses mineraalaineid ja vitamiine.

46 Sellega seoses tuleb tõdeda, et ettevõtjad võivad ise otsustada oma toodete koostise üle ja selle üle, millise nimetusega soovivad nad neid turustada. Kui nad soovivad turustada neid tooteid toidulisandina direktiivi 2002/46 tähenduses koos toitumis- või tervisealaste väidetega määruste nr 1924/2006 ja nr 432/2012 tähenduses või eritoiduks ette nähtud toiduainena direktiivi 2009/39 ja määruse nr 953/2009 tähenduses, siis peavad nad täitma selles suhtes liidu kohaldatavates õigusnormides ette nähtud kohustusi, millega võib kaasneda mahepõllumajandusliku tootena turustamise keeld. Liidu õigus ei taga, et ettevõtja võib turustada oma tooteid mis tahes nimetustega, mis soodustab tema arvates tema toodete reklaamimist.

47 Eeltoodust järeldub, et kuivõrd toiduaine turustamine toidulisandina direktiivi 2002/46 tähenduses koos toitumis- või tervisealaste väidetega määruste nr 1924/2006 ja nr 432/2012 tähenduses või eritoiduks ette nähtud toiduainena direktiivi 2009/39 ja määruse nr 953/2009 tähenduses on vabatahtlik, siis ei saa nõustuda väitega, mille kohaselt kujutavad need liidu õiguse sätted endast õiguslikke nõudeid määruse nr 889/2008 artikli 27 lõike 1 punkti f tähenduses.

48 Sellest tulenevalt ei ole sellise joogi nagu Blutquick tootmisel vitamiinide ja mineraalainete lisamine liidu õigusnormides ette nähtud kohustus, selleks et seda jooki oleks võimalik turustada. Kui sellist lisamist ei tehta, siis võib see äärmisel juhul takistada teatavatel juhtudel selle joogi turustamist toitumis- või tervisealaste väidetega toidulisandina või eritoiduks ette nähtud toiduainena.

49 Peale selle väidab Herbaria, et teda diskrimineeritakse, kuna tal ei lubata turustada Blutquicki mahetootena, samal ajal kui rakendusmäärusega nr 126/2012 määrustesse nr 889/2008 ja nr 1235/2008 tehtud muudatuste tulemusel võib sellise mahemärgistusega liidus vabalt turustada Ameerika Ühendriikidest pärinevat võrreldavat jooki, mis on märgistatud selle kolmanda riigi eeskirjade kohaselt mahetootena, kuigi sellele on lisatud mineraalaineid ja sünteetilisi vitamiine.

50 Siiski tuleb tõdeda, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei esita sellega seoses ühtegi küsimust ja eelotsusetaotluses puudub selle kohta kodukorra artiklis 94 nõutud teave. Seega ei ole Euroopa Kohtul vaja otsustada selle küsimuse üle (vt selle kohta X ja X BV, C-319/10 ja C-320/10, EU:C:2011:720, punkt 28).

51 Neil tingimustel tuleb esitatud küsimustele vastata, et määruse nr 889/2008 artikli 27 lõike 1 punkti f tuleb tõlgendada nii, et selles sättes nimetatud aine kasutamine on õigusaktides ette nähtud ainult juhul, kui liidu õiguse säte või liidu õigusega kooskõlas olev riigisisene õigusnorm näeb otseselt ette nimetatud aine lisamise toiduainele, et seda toiduainet saaks üldiselt turustada. Sellise aine kasutamine ei ole nimetatud sätte tähenduses õigusaktides ette nähtud, kui toiduainet turustatakse toidulisandina koos toitumis- või tervisealase väitega või kui eritoiduks ette nähtud toiduainet, kuigi see tähendab, et selleks, et järgida toiduainetele ainete lisamist puudutavaid norme, mis asuvad

— direktiivis 2002/46,

— määrustes nr 1924/2006 ja nr 432/2012 ning

— direktiivis 2009/39 ja määruses nr 953/2009,

peab see toiduaine sisaldama asjaomast ainet kindlas koguses.

Kohtukulud

52 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse riigisisene kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

Komisjoni 5. septembri 2008. aasta määruse (EÜ) nr 889/2008, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 834/2007 (mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses mahepõllumajandusliku tootmise, märgistamise ja kontrolliga, artikli 27 lõike 1 punkti f tuleb tõlgendada nii, et selles sättes nimetatud aine kasutamine on õigusaktides ette nähtud ainult juhul, kui liidu õiguse säte või liidu õigusega kooskõlas olev riigisisene õigusnorm näeb otseselt ette nimetatud aine lisamise toiduainele, et seda toiduainet saaks üldiselt turustada. Sellise aine kasutamine ei ole nimetatud sätte tähenduses õigusaktides ette nähtud, kui toiduainet turustatakse toidulisandina koos toitumis- või tervisealase väitega või kui eritoiduks ette nähtud toiduainet, kuigi see tähendab, et selleks, et järgida toiduainetele ainete lisamist puudutavaid norme, mis asuvad

— **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. juuni 2002. aasta direktiivis 2002/46/EÜ toidulisandeid käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta, mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta määrusega (EÜ) nr 1137/2008,**

— **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 2006. aasta määruses (EÜ) nr 1924/2006 toidu kohta esitatavate toitumis- ja tervisealaste väidete kohta ning komisjoni 16. mai 2012. aasta määruses (EL) nr 432/2012, millega kehtestatakse nimekiri tervisealastest väidetest, mida on lubatud esitada toidu kohta, välja arvatud haigestumise riski vähendamisele ning laste arengule ja tervisele viitavad väited, ning**

— **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. mai 2009. aasta direktiivis 2009/39/EÜ eritoiduks ette nähtud toiduainete kohta ja komisjoni 13. oktoobri 2009. aasta määruses (EÜ) nr 953/2009 eriotstarbeliste toitainete kohta, mida võib lisada eritoidule,**

peab see toiduaine sisaldama asjaomast ainet kindlas koguses.

Allkirjad